

Перед проведенням лікування зовнішні статеві органи обмивали водою з милом, обробляли їх антисептичним розчином і промивали піхву.

Результати дослідю з порівняння ефективності деяких методів комплексного лікування кобил з гострим ендометритом свідчать про те, що вищий терапевтичний ефект в наших дослідях був виявлений у тварин дослідної групи. Тривалість лікування склала 6 днів. Після одужання 100 % кобил упродовж місяця після проведеного лікування прийшли в охоту, їх осіменили і 75 % з них запліднилися. Цим тваринам у складі комплексної терапії застосовували лаваж матки 3 %-м розчином іхтіолу, 40 %-ий розчин глюкози, синестрол, окситоцин, цефтіофур, метріколь, інтровіт. У контрольній групі тривалість лікування хворих ендометритом кобил склала 8 днів. Одужало і прийшло в охоту 3 тварини, що склало 75 %. Дві з них (50 %) запліднилось у першу охоту.

Одержані результати свідчать про те, що гострий ендометрит кобил – поліетіологічне захворювання, яке діагностується в 3–5 % тварин. Хворіють ним кобили переважно в зимово-весняний період (з січня по березень). Комплексна терапія, в складі якої застосовували лаваж матки 3 %-им розчином іхтіолу, 40 %-ий розчин глюкози, синестрол, окситоцин, цефтіофур, метріколь, інтровіт є достатньо ефективною і може бути запропонована для лікування кобил з цією патологією.

УДК 619:618.11–008.64–08:636.2

ЗАСТОСУВАННЯ ГОРМОНАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ У КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ КОРІВ ІЗ ГІПОФУНКЦІЄЮ ЯЄЧНИКІВ

В. І. Бородиня, Т. В. Федоров
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Серед причин неплідності корів розглядають цілу низку функціональних розладів статевих органів, що проявляються депресією статевої функції. Гіпофункція яєчників – це найбільш поширений дисфункціональний стан статевих залоз корів і телиць. Так, у високопродуктивних корів, її виявляють у 9–80 % поголів'я. Серед гінекологічних захворювань гіпофункція яєчників складає 60–65 % і є наслідком порушення взаємозв'язку у системі “гіпоталамус-гіпофіз-яєчники”. Під гіпофункцією яєчників слід розуміти такий їх стан, за якого в результаті незбалансованої годівлі корів, несприятливих умов утримання і під дією інших факторів порушується ритм, розвиток, дозрівання і своєчасна овуляція фолікулів. Суть патології полягає в зниженні як гормональної, так і генеративної функції яєчників. Внаслідок цього статеві циклічність порушується або зовсім припиняється, в стате-

вих органах виникають несприятливі умови для подальшого розвитку ембріона, що в більшості випадків проявляється неплідністю тварин.

Крім того, необхідно враховувати і той факт, що гіпофункція і особливо афункціональний стан супроводжуються атрофічними змінами в ендометрії. Термін між застосуванням гормональних препаратів і заплідненням самки виявляється недостатнім для того, щоб відбулося відновлення структури і функції ендометрію, тому зигота не знаходить в матці відповідних умов для розвитку. Важливо також враховувати, що гіпофункція яєчників спостерігається, як правило, у тварин з порушенням обміну речовин, у зв'язку з чим надходження екзогенним шляхом доз гонадотропінів може прийняти небажаний характер. Тому за гіпофункції переважніше застосовувати препарати СЖК в дозах, які в 2,5–3 рази нижче терапевтичних, поєднуючи із засобами загальної дії. В цьому випадку гонадотропіни СЖК впливають на яєчники не прямим шляхом, а через гіпоталамо-гіпофізарну систему, спонукаючи її до синтезу в кровоносне русло власних гонадотропінів. У цих випадках функції яєчників поновлюються через 2–3 тижні після перевіреного курсу лікування, до цього часу відновлюються гістоструктура і функціональна здатність ендометрію.

Для профілактики і лікування гіпофункції яєчників запропоновано чимало способів. До них можна віднести різні методи фізіотерапевтичного впливу – активний моціон, опромінення тварин ультрафіолетовими променями, масаж матки і яєчників через пряму кишку та ін. Оскільки за гіпофункції яєчників в організмі самки знижується вироблення статевих гормонів, запропоновано різні способи гормональної стимуляції, які регулюють сексуальні процеси.

Метою роботи було вивчити поширення, причини виникнення гіпофункції яєчників, провести клінічні діагностичні дослідження та порівняти між собою ефективність деяких методів комплексного лікування хворих корів.

Дослідження проводили впродовж 2011–2012 років в ВП НУБіП України «Великоснітинське навчально-дослідне господарство ім. О. В. Музиченка». Матеріалом дослідження були корови української молочної чорно-рябої породи у віці 4–8 років, з надоем молока, в середньому, 4180 кг за лактацію. Тварин підбирали за принципом аналогів, враховуючи вік, масу тіла тварини, умови годівлі і утримання тощо.

З метою встановлення поширеності гіпофункції яєчників у корів в господарстві та її кількісних показників була проведена акушерська і гінекологічна диспансеризація дійного поголів'я. Також був проведений аналіз даних частоти виникнення зазначеної патології в різні сезони року.

Після опрацювання даних в окрему групу відбирали тварин, які тривалий час не приходили в охоту, або декілька разів безуспішно осіменялися. Їх реєстрували в журналі первинної документації, куди пізніше вносили дані анамнезу. Після проведення аналізу анамнестичних даних, здійснювали загальне клінічне дослідження, а також спеціальне зовнішнє і внутрішнє (вагінальне, ректальне) дослідження. На кожну хвору тварину заводили коротку амбулаторну історію хвороби, куди вносили результати

клініко-гінекологічних досліджень, діагноз, призначене лікування, реєстрували перебіг захворювання під час лікування.

Для з'ясування ефективності деяких методів комплексного лікування корів із гіпофункцією яєчників, з відібраних за результатами поточної акушерської і гінекологічної диспансеризації тварин із зазначеною патологією було сформовано 3 групи: 1 – контрольна і 2 – дослідні. В кожній групі було по 7 тварин віком 4–8 років.

Коровам контрольної групи застосовували вітамінний препарат інтровіт в дозі 10 мл на 1,- 7-ий день внутрішньом'язово, за відновленням статевої циклічності спостерігали протягом трьох місяців. Тваринам першої дослідної групи застосовували інтровіт 10 мл на 1,- 7-ий день внутрішньом'язово, прогестерон – по 10 мл 1 %-го масляного розчину на 1,- 3,- 5-ий день внутрішньом'язово, на 7-ий день вводили фертагіл в дозі 2,5 мл, внутрішньом'язово, проводили масаж матки і яєчників через пряму кишку протягом 5 хв, п'ять днів підряд. Тварин осіменяли в міру проявлення у них охоти. Коровам другої дослідної групи застосовували подібну схему лікування, але замість фертагілу застосовували сурфагон в дозі 10 мл (50 мкг) внутрішньом'язово.

Отримані нами в ході акушерської і гінекологічної диспансеризації дані щодо поширення гіпофункції яєчників у корів в господарстві засвідчують, що серед інших форм неплідності дана патологія складає 26 %, найчастіше реєструється в зимово-весняний період – з лютого по квітень. Функціональні порушення органів статевої системи, які нами виявлено у 48 % неплідних корів, були зумовлені незбалансованою за основними поживними речовинами, неповноцінною годівлею, що призводить до порушення всіх видів обміну речовин і негативно впливає, насамперед, на репродуктивну функцію. Встановлена також залежність захворювання корів на гіпофункцію яєчників від перебігу родів.

За результатами клініко-гінекологічних досліджень, проведених у хворих на гіпофункцію яєчників корів, ректальним дослідженням встановили, що яєчники були приблизно однакового розміру (як квасолина, біб або лісовий горіх), мали плоско-овальну, округлу, конусоподібну форму, щільну або рідше пружно-еластичну консистенцію, гладеньку поверхню, що вказувало на відсутність зрілих фолікулів і жовтих тіл. У незададених випадках пальпацією тіла і рогів матки будь-яких ознак патології, зазвичай, не виявляли. У зададених – роги матки були гіпо- або атонічні, зменшені в розмірах, діаметром приблизно до 1,5 см, знаходилися переважно в каудальній частині тазової порожнини, часто мали дряблу консистенцію. Такі тварини мали затримання початку циклічної активності яєчників після отелення від 30–45 дн. до 2–3 міс. Окремі корови перебували в ациклічному стані до 5–8 міс. У деяких корів проявлялася аритмія статевих циклів, їх неповноцінність.

За результатами проведених досліджень щодо визначення ефективності окремих методів лікування корів з гіпофункцією яєчників було встановлено, що в контрольній групі протягом трьох місяців спостережень в охоту прийшло дві корови (28,5 %). Перше осіменіння виявилось резуль-

тативним у однієї тварини (14,3 %). Друга корова запліднилася після третього осіменіння. Тривалість лікування корів цієї групи становила 68 діб. Сервіс період тривав 180,5 діб. Індекс осіменіння був 2,0.

У першій дослідній групі впродовж такого ж часу після відповідного лікування в охоту прийшло 6 тварин (85,7 %), з них запліднились після першого осіменіння 4 (57,1 %), після другого осіменіння – 2 (28,5 %). Тривалість лікування корів цієї групи становила 11 діб. Сервіс період – 99 діб. Індекс осіменіння – 1,3.

В другій дослідній групі після такого ж терміну спостереження в охоту прийшло 6 корів (85,7 %), з них запліднилось після першого осіменіння 3 корови (42,8 %), після другого – 2 корови (28,5 %), після третього – 1 (14,3 %). Тривалість лікування корів цієї групи становила 14 діб. Сервіс період – 109 діб. Індекс осіменіння – 1,7.

Отже, результати вивчення дії препаратів, які застосовувалися в дослідних групах коровам з гіпофункцією яєчників, показали, що після їх застосування стадія збудження статевого циклу спостерігалася у 85,7 % корів в обох групах у залежності від ступеня порушення функції статевої системи, умов утримання і годівлі тварин, з них плідно осіменилися всі тварини. Дещо вища лікувальна ефективність була у першій дослідній групі, де тривалість лікування була меншою, а запліднювальна здатність після першого і другого осіменіння – вищою. Сервіс період був коротшим у корів першої дослідної групи, індекс осіменіння – меншим.

Таким чином, застосування схеми лікування коровам із використанням вітамінних препаратів, нейрогормонів гіпоталамічного походження, сприяє у більшості корів гормональній нормалізації статевих процесів, приводить до дії гіпоталамо-гіпофізарну систему, стимулює репродуктивну систему, що через певний проміжок часу проявляється повноцінною стадією збудження статевого циклу і плідним осіменінням.

УДК 632.2.082.31

ВПЛИВ ЖИВОЇ МАСИ ТА СТАТІ НОВОНАРОДЖЕНИХ ТЕЛЯТ НА ХАРАКТЕР ПРОХОДЖЕННЯ ОТЕЛЕНЬ У КОРІВ МОЛОЧНИХ ПОРІД

І. В. Титаренко, М. В. Буштрук, І. С. Старостенко
Білоцерківський національний аграрний університет

Характер проходження отелень є важливою ознакою, яка повинна враховуватися при селекції молочної худоби, так як неблагополучні отелення наносять господарствам збитки. Створені в кінці ХХ століття українські чорно-ряба і червоно-ряба молочні породи мають в структурі генотипу високу частку спадковості голштинської породи, яка є генетично крупноплідною, виникає необхідність вивчення особливостей характеру про-